

EEN NESTJE FOKKEN

Regelmatig worden wij als vereniging met de volgende vraag geconfronteerd: "Wij zouden graag een nestje fokken, weet u misschien een reu voor ons? Het lijkt ons zo leuk voor de kinderen en ze zeggen dat het goed voor de teef is om er een keertje mee te fokken".

En een nestje fokken is erg leuk, maar wat komt er eigenlijk allemaal bij kijken?

Er wordt door onze vereniging een aantal voorwaarden aan de fokdieren gesteld voordat zij aan de fokkerij binnen de vereniging kunnen deelnemen.

Deze voorwaarden zijn er niet om een barrière op te werpen of om het aantal nesten te beperken, noch om aankomende fokkers af te schrikken; ze zijn er alleen voor om het ras te verbeteren.

Alleen de geschikte dieren dienen voor de fokkerij beschikbaar te komen. In de natuur gebeurt dit op natuurlijke wijze, de sterkste dieren leven voort en kunnen zich voortplanten.

In de natuur zal van een nest, of het nu van een vos, een wolf of een eend is, maar een klein deel overleven en nog kleiner deel zal zich voortplanten.

Voor rashonden, en ook onze rassen, geldt echter dat getracht wordt elke pup groot te brengen.

Dit betekent dat dieren die volgens de natuur niet voor voortplanting in aanmerking komen nu hiervoor wel in aanmerking komen, zodat de populatie zwakker wordt.

Natuurlijk staat onze hond inmiddels ver af van zijn voorvader de wolf, maar in het verleden had de selectie op gebruikswaarde de natuurlijke selectie al vervangen.

Maar sinds de meeste honden niet meer als gebruikshonden worden gebruikt en schoonheid het selectie criterium werd, ontstonden steeds meer gezondheidsproblemen.

Binnen onze rassen heeft men de problemen binnen de Stabij- en Wetterhounpopulatie in kaart willen brengen. Dit gebeurt nu nog steeds door het verzamelen en vastleggen van gegevens van zoveel mogelijk honden.

Dit noemen wij *inventarisatie* en om binnen onze vereniging te fokken is inventarisatie verplicht voor de fokdieren.

Door middel van inventarisatie worden de niet gewenste eigenschappen in beeld gebracht en de wijze waarop deze binnen een bepaalde familieband voorkomen. Hiermee kan dus bij de keuze van een partner rekening worden gehouden.

Ook kan de inventarisatie de stand van zaken binnen het hele ras weergeven. Om te voorkomen dat het niet alleen een moment opname is, proberen wij ook alle wijzigingen in de gezondheidstoestand te achterhalen, bijvoorbeeld door enquêtes te houden.

Om een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de inventarisatie dient de hond minimaal 1 jaar te zijn en liefst iets ouder. Inventarisatie is mogelijk op door de vereniging georganiseerde dagen, op afspraak bij de rayon-inventarisator of op de Jachtdagen of andere evenementen van onze vereniging. Maak wel altijd even een afspraak van te voren.

Uit de inventarisatie van de afgelopen jaren is gebleken dat er op een aantal zaken gelet moest worden. Zo kwam bij de Wetterhounen de problematiek rond de symmetrische kaalheid (vachtklacht) in beeld en bij de Stabij de ziekte epilepsie. Ook

gevallen van heupdysplasie kwamen aan het licht en verder dingen als ongewenste karaktereigenschappen (o.a. angstige honden).

Niet alle afwijkingen hadden een erfelijke achtergrond, zo bleek een betere voorlichting over de socialisatie van de pup direct gevolgen te hebben voor het aantal bange honden.

Lijnen met epilepsie werden uit elkaar gehouden en een aantal honden werd voor de fokkerij teruggetrokken. Ook dit had resultaat. Het aantal epilepsiegevallen tegenwoordig is nihil.

Om de heupdysplasie aan te pakken diende deze eerst in beeld gebracht te worden en dit betekent dus *röntgenen*

Voor de beoordeling van de heupgewrichten is er een foto van de hond, in rugligging nodig. Dit is een opname met gestrekte achterbenen. Op de foto's moet de staart in het verlengde van de rug liggen.

Dit laatste is vooral belangrijk bij de Wetterhoun.

Voor alle fokdieren is dit binnen onze vereniging verplicht. Toen hiermee binnen onze vereniging gestart werd gaf het röntgenologische beeld van de populatie, vooral bij de Stabijhounen, een beeld dat er niet zo best uit zag.

Erg veel HD-positieve honden, terwijl het aantal klachten lang niet zo groot was.

Voorzichtige aanscherping van de normen heeft er voor gezorgd dat onze rassen zich weer kunnen meten met rassen die met veel verdergaande normen werken.

Iemand die een nestje wil fokken moet zich zelf de volgende vragen stellen:

- Durf ik met de kwaliteiten en gebreken van mijn hond de verantwoording te nemen om hiervan pups te fokken en aan derden te verkopen?
- Is de hond gezond, heeft zij een normaal karakter en kan ik er de tijd insteken die een nestje met zich meebrengt?
- Kan ik de kosten opbrengen?

Worden deze vragen met ja beantwoord, dan moet het laten röntgenen en het laten inventariseren geen probleem opleveren.

Het maken van een röntgenfoto is weliswaar duur (rond € 120,-) maar het is belangrijk te weten of uw hond wel goede heupen heeft. Het verleden heeft dit bewezen.

Valt de röntgenfoto dan ook nog binnen de door de vereniging gestelde normen, dan is aan de belangrijkste voorwaarden voldaan.

Raak echter niet in paniek met een slechte HD-beoordeling als uw hond geen problemen met het gangwerk heeft. Het is helemaal niet zeker dat uw hond daar ooit hinder van zal ondervinden, hoewel het in de toekomst nooit uit te sluiten is.

Dan is er nog een hindernis te overwinnen en dat is het behalen van de vereiste kwalificaties op een show- of clubmatch. 2 maal minstens de kwalificatie Zeer Goed door een voor het ras erkende keurmeester. Voor de Wetterhoun is 1 Zeer Goed voldoende.

Deze voorwaarde is in het verleden nogal eens ter discussie gesteld, maar is tot nu toe nog gehandhaafd om ernstige exterieurfouten uit te bannen. Een toekomstige eigenaar van een door u gefokte pup wil toch wel dat de pup er ook als een echte vertegenwoordiger van het ras uitziet.

Wanneer aan alle bovenstaande voorwaarden is voldaan is de hond voor de fokkerij

beschikbaar en is het raadzaam om zich te verdiepen in de zaken die bij het fokken komen kijken.

DE GESCHIKTE REU

De keuze van de passende reu bij uw teefje kunt u overlaten aan de fokadviescommissie. Zij maken voor u een selectie waaruit u kunt kiezen. Het is uiteraard ook mogelijk om zelf een keuze te maken. Enig inzicht in de genetica (erfelijkheidsleer) is in dat geval wel aan te bevelen. Om dit inzicht te verkrijgen kunt u de KK1-cursus (Algemene Kynologische Kennis) volgen bij de regionale Kynologen verenigingen. U kunt zich uiteraard ook verdiepen in de bestaande literatuur uit de bibliotheek of de boekhandel.

Een korte uitleg:

De erfelijke eigenschappen van de hond liggen gecodeerd in de verschillende chemische stoffen waaruit zijn chromosomen zijn opgebouwd. De chromosomen zijn de bases voor de genen. Een gen is een erfelijke factor.

Genen erft de hond dus van zijn ouders en zij blijven aanwezig in de chromosomen waardoor de nakomelingen ook dezelfde erfelijke factoren bezitten.

Buiten de erfelijke eigenschappen verkrijgt de hond ook eigenschappen door uitwendige invloeden. Deze factoren zijn niet erfelijk.

Bij de keuze van de reu dienen wij dan ook rekening te houden met erfelijke factoren.

Hebben teef en reu een zelfde ongewenste erfelijke afwijking, dan zal deze bij de nakomelingen zeker aanwezig zijn. Er moet dus op gelet worden dat er geen gelijke fouten voorkomen. Ook afwijkingen die in beider voorgeslacht voorkomen zijn van invloed. Hoe verder weg, hoe kleiner de kans dat die invloed zich doet gelden, maar verdwijnen doet die kans nooit! Deze stelling is uiteraard ook van toepassing op de gewenste eigenschappen. Ervaren fokkers maken van dit principe gebruik door gericht te kiezen voor bepaalde honden.

Dit betekent echter dat de inteelt binnen de populatie flink toe is genomen de laatste jaren. Hoewel de dieren al meer op elkaar lijken, de uniformiteit neemt toe, komen er negatieve eigenschappen te voorschijn. De FAC houdt hier terdege rekening mee bij het maken van een keuze voor een fokcombinatie

Het hoe en waarom van inteelt en de gevolgen ervan kunt u vinden in het boekje "Populatiegenetica en de rashondenfokkerij". Dit is een samenvatting van een lezing door drs. P.J.J. Mandigers en is te verkrijgen in onze stand.

De reu wordt dus op afstamming en eigenschappen geselecteerd. Van een aantal eigenschappen is het niet zeker dat deze een erfelijke achtergrond hebben. Ook een combinatie van erfelijkheid en milieu is mogelijk.

Zo is bij heupdysplasie de erfelijke aanleg vastgesteld, maar de mate waarin het dier er mee behept is wordt voor een deel door het milieu bepaald.

Ook bij gedragsstoornissen kan het milieu een rol spelen.

Bij de keuze speelt de uiterlijke schoonheid een grote rol. Op de clubmatch en tentoonstellingen en vooral niet te vergeten de Fokkersdag zijn de reuen te zien.

Verder zijn de tentoonstellingsresultaten in het clubblad een hulpmiddel voor de fokker om zijn keus te bepalen.

De volgende kwalificaties zijn hiervoor van toepassing:

- Uitmuntend (U): deze kwalificatie wordt verleend aan die honden die voor een kampioenschapstitel in aanmerking komen.
- Zeer goed (ZG): kan geïnterpreteerd worden als rapportcijfer 7. Door enkele onvolkomenheden kan de kwalificatie uitmuntend niet gegeven worden.
- Goed (G): deze kwalificatie wordt gegeven aan honden die nog wel aan de rasstandaard voldoen maar kunnen door meerdere afwijkingen niet in aanmerking komen voor de kwalificatie ZG. (rapportcijfer 6)
- Matig (M): deze wordt toegekend aan honden die in geringe mate aan de rasstandaard voldoen. (cijfer 5)

Uiteraard is ook de beoordeling van de HD-foto van invloed op de keuze. Belangrijk is echter om niet alleen naar de uitslag van de reu te kijken, maar ook die van de directe verwanten (Voorouders, broers en zusters).

HD A	=	negatief (geen afwijkingen)
HD B	=	overgangsvorm (er zijn hele kleine afwijkingen)
HD C	=	licht positief(er zijn (kleine) afwijkingen.
HD D	=	positief (er zijn duidelijke afwijkingen, veranderingen in het gewricht aanwezig).
HD E	=	positief in optima forma (ernstig misvormde heupgewrichten)

Internationaal is deze FCI-codering ook van toepassing en kent een onderverdeling in een groter aantal categorieën A1, A2, B1, B2 enz t/m E2.

Binnen onze vereniging is de norm dat honden met een FCI-kwalificatie van D1 en 2, E 1 of E2 niet voor de fokkerij in aanmerking komen.

Bij de beoordeling van de gewrichten wordt ook informatie gegeven over de diepte van de kop in de kom d.m.v de zogenaamde Norberg-waarde.

Verder wordt informatie gegeven over het voorkomen van botwoekeringen, botafwijkingen, vormveranderingen, de aansluiting en of er sprake is van misvormde gewrichten.

DE DEKKING

Heeft u de gewenste reu uitgezocht dan dient u uw keuze d.m.v. een aanvraag voor dekking bij de voorzitter van de FAC in te dienen.

De FAC toetst de aanvraag aan de criteria gesteld in het fokreglement. Wanneer alles akkoord is wordt toestemming verleend en kunt u contact opnemen met de eigenaar van de reu.

Doe dit tijdig en geef aan wanneer de loopsheid te verwachten is. Dit voorkomt onverwachte verrassingen bijv. bij vakantie.

De dek- en geboortekaart van de Raad van Beheer. Nodig voor de aanvraag van de stambomen, is te downloaden via de website van de Raad: www.kennelclub.nl.

Is de loopsheid aangebroken, dan is het zaak om het juiste tijdstip van de dekking te bepalen. De teef dient vóór die tijd al ontwormd te zijn.

Over het algemeen laat de teef de reu tussen de tiende en dertiende dag toe, d.w.z.

gerekend vanaf het eerste bloedverlies. Dan ook verandert meestal de afscheiding van een rode naar een zeer lichtrode, doorzichtige afscheiding.

Maar uitzonderingen bevestigen de regel en het komt ook voor dat teven al op de achtste of negende dag of pas op de zeventiende of negentiende dag van de loopsheid de reu toelaten. Ook de lengte van de periode waarin de teef zich laat dekken is verschillend, soms laat een teef de reu slechts op 1 dag toe.

U begrijpt dat wanneer de reu veraf woont een verkeerde timing veel reiskosten met zich mee kan brengen.

Over het algemeen is het zo dat wanneer eenmaal de periode bepaald is, deze voor elke volgende loopsheid van toepassing is.

Voor een juiste bepaling kunt u ook naar de dierenarts gaan. Deze bepaalt dan via het bloed het z.g. progesterongehalte. Aan dit gehalte is te zien, hoever de teef in de loopsheid is. Deze test biedt vrij veel zekerheid maar geen honderd procent.

Een ervaren fokker weet over het algemeen door observatie van het gedrag van de teef en/of de aanwezigheid van een reu of het juiste tijdstip daar is.

Het is regel dat de teef naar de reu gebracht wordt. Bij aankomst is het verstandig de honden aan de lijn even aan elkaar te laten wennen.

Breng ze dan buiten of binnen op een niet gladde ondergrond en laat beide dieren los. Er ontstaat dan een voorspel. Nadat de reu de bereidheid tot paring bij de teef heeft vastgesteld, springt hij, dat wil zeggen dat hij van achteren de teef beklimt. De teef staat dan over het algemeen rustig met de staart opzij gedraaid.

Na de zaadlozing stapt de reu af en draait zodanig één achterbeen over de rug van de teef dat het paar kont aan kont komt te staan. De reu hangt dan vast aan de teef en dit hangen, dat de koppeling wordt genoemd, kan wel 20 à 30 minuten duren.

Hoewel de dekking ook zonder koppeling kan slagen, beschouwd men de dekking als geslaagd wanneer er een koppeling is geweest.

Veelal wordt de dekking met een dag er tussen nogmaals overgedaan, maar ook dit is niet noodzakelijk. De zaadcellen blijven ongeveer 48 uur lang leven. Daarom ook kan er een dag overgeslagen worden.

Het kan echter zijn dat de dekking niet tot stand komt. Hiervoor kunnen diverse oorzaken zijn.

Het meest voorkomende probleem is dat niet de juiste dag is uitgekozen.

Het gebeurt ook wel dat de dieren niet genoeg tijd en ruimte wordt gegeven om aan elkaar te wennen of hun inleidend paargedrag te vertonen.

Eventueel kan er om hulp van de vereniging worden gevraagd, om het probleem op te sporen en indien mogelijk te verhelpen, zodat er alsnog tot een dekking wordt gekomen.

Er zijn ook oorzaken, die buiten de schuld van de eigenaar liggen. Zo hebben teven soms een duidelijke afkeer van bepaalde reuen (of andersom) en laten deze dan ook niet toe, andere hebben een afwijking aan de vulva of vagina die pijn veroorzaakt bij de penetratie of hebben een stoornis aan het hormonale evenwicht (te mannelijk). Ook kan een teef een vaginale ontsteking hebben.

Ook een onervaren reu kan, bijvoorbeeld doordat hij in het verleden gestraft is voor

paarneigingen, niet tot een dekking overgaan. Soms lukt het wel als zijn baas zich enige tijd verwijderd.

In sommige gevallen is het wel verstandig om te helpen bij het tot stand komen van de dekking, maar laat het nooit een marteling komen en geef de dieren vooral de tijd.

Is de dekking geslaagd, dan kan de dekkaart ingevuld worden en het dekgeld worden voldaan.

DE DRACHT

De tijd van afwachten is aangebroken. De eerste maand is nagenoeg niet te merken of de hond zwanger is. Soms echter verschijnt er na de derde week een klevrige, glazige uitvloeijing uit de vulva. Hoewel het ontbreken hiervan niet zegt dat de teef niet drachtig is, is het verschijnen van deze uitvloeijing een zeker teken dat de teef inderdaad drachtig is.

Vanaf de vijfde week vertoont zich een lichte ronding in de flanken die zich in het verdere verloop van de dracht verder ontwikkelt en zich geleidelijk naar achteren verplaatst.

Vanaf de vijfde week groeien de embryo's heel snel. Na ongeveer 63 dagen kondigt de geboorte zich aan. Deze 63 dagen is de gemiddelde dracht, vaak ziet men bij grote nesten dat dit eerder ligt, bij kleine nesten vaak iets later. De draagtijd varieert tussen 57 en 67 dagen.

In het begin van de dracht heeft de teef veel behoefte aan rust en zal veel slapen en zich wat loom gedragen. U dient echter wel de conditie op peil te houden en moet tot de 5e week geen wijziging in het dagelijkse patroon aanbrengen.

Na de 5e week ziet u de conditie afnemen. Het dier loopt ook minder vlot. Dit is ook de tijd om meer voeding te verstrekken. Bij droog voer wel om het water denken.

Zorg dat de teef vrij van parasieten is voor de geboorte. Een controle van de dierenarts rond de 6e of 7e week is aan te bevelen. Ook kunt u alvast afspraken maken indien er zich bij de bevalling complicaties voor doen. Verder kunt u bij de dierenarts tegenwoordig een echo laten maken om vast te stellen of de teef drachtig is.

DE GEBOORTE

Voor dat de geboorte zich aan dient moet de kraamkamer in orde gebracht worden.

Op een rustige plaats wordt de werpkist neergezet. Deze kunt u evt. zelf maken de grootte is voor de Stabij minimaal 1.00 m x 0.80 m en voor de Wetterhoun 1.20 m x 0.80 m. De zijwanden moeten zo hoog zijn, dat de pups er niet uit kunnen. Ook dient er een zodanige instap te zijn, dat de teef gemakkelijk toegang heeft. Op de zijwanden en achterwand is het raadzaam een plankje aan te brengen op 10 cm van de bodem, zodat de pups niet beklemd kunnen raken tussen de teef en de wand.

Als bedekking van de werpkist kunt u het beste een zgn. "vetbed" gebruiken op een

aantal oude kranten. Deze synthetische vacht neemt geen vocht op maar de oude kranten wel en deze kunnen gemakkelijk regelmatig ververst worden. Laat de teef wel een week aan de werpkist wennen.

Tijdens de bevalling zijn flanellen lakens makkelijk, maar ook onderleggers zoals voor incontinentie mensen worden gebruikt zijn ideaal.

Ook is een warmtelamp aan te raden. De temperatuur in het nest mag de eerste week best vrij hoog zijn (onder de lamp ten hoogste 30 graden C. en tenminste 24 graden C). Na 3 weken moet deze temperatuur wel afgebouwd worden tot 15 - 16 graden C. Ook hier geldt dat het belangrijk is de teef vooraf aan de temperatuur te laten wennen.

Verder zijn een schaar, klok, het telefoonnummer van de dierenarts, Dettol en een pak onderleggers (kraamvrouwenmatras) nodig, terwijl een weegschaal aan te bevelen is.

De teef kondigt de geboorte aan door instinctief een leger gereed te maken, door het graven van een enorm hol of een rustige behaaglijke plek uit te zoeken.

Ook is het geboortetijdstip globaal te bepalen door de teef te temperen. Vlak voor de geboorte zal de temperatuur eerst oplopen, daarna gaan dalen en vervolgens weer oplopen. Tijdens het laatste oplopen zal de teef weeën krijgen.

Als de hond onrustig wordt en de weeën beginnen wordt het tijd haar naar de werpkist te brengen. Laat geen vreemden bij de geboorte toe, maar alleen gezinsleden.

In het algemeen kan de teef zich zelf best redden maar zeker bij onervaren teven is uw aanwezigheid gewenst, zodat u bij complicaties direct in kunt grijpen.

De persweeën duren een paar seconden met tussenpozen van enkele minuten. Als er na twee uren persweeën nog geen pup is, moet de dierenarts gewaarschuwd worden. Dit geldt ook voor het geval de vruchtblaas-zak knapt en er geen pup binnen 2 uur geboren wordt. Deze vruchtblaas, die groen vocht bevat, komt eerst, dan het binnenste vruchtvlies met de pup. Maak nooit zelf de vruchtblaas stuk, hierdoor ontstaat een zgn. droge geboorte.

De meeste teven werpen liggend, maar soms neemt de teef een half hurkende of zelfs staande houding aan.

Als de pup geboren is bijt de teef het vlies kapot, eet dit op en likt de pup schoon. Als de teef dit niet zelf doet, scheurt u zelf het vlies bij het neusje weg en verwijder het vlies. De moeder zal zelf de pup wel verzorgen. Het is verstandig om, nadat de teef de navelstreng heeft doorgebeten de erg lange stukken navelstreng van de pup te verwijderen. Bindt daarvoor de streng vlak onder het buikje van de pup af met een dun stevig koordje. Knip dan met een schaar de overtollige lengte af, maar ook niet te kort afknippen.

Om gemakkelijker met complicaties om te gaan is het verstandig om voor de bevalling, boeken hierover te lezen. Ook kunt u ervaren fokkers om raad vragen.

De tussenpozen tussen elke geboorte zijn verschillend en variëren over het algemeen tussen een half uur en twee uur. Het komt ook voor, dat er enkele langere tussenpozen tussen zitten, maar als er geen sprake is van persweeën, is dit geen bezwaar.

Controleer elke pup en maak aantekeningen over geboortetijd, het geslacht, het gewicht en de aanwezigheid van wolfsklauwtjes aan de achterpootjes (een vijfde klauw

aan de achterpoot).

Als u geen pups meer verwacht is het verstandig de teef door de dierenarts te laten controleren. Deze controleert op achtergebleven pups en de toestand van het melkklierpakket.

Spreek dan gelijk een ontwormingsschema voor moeder en pups af.

De nageboorten worden allemaal door de teef verorberd en dit heeft o.a. tot gevolg dat de eerste dagen na de bevalling de eetlust minimaal is. Ook bestaat de kans op wat lichte diarree. Dat is geheel normaal en u hoeft daar niets aan te doen, tenzij het langer aanhoudt.

HET NEST

De eerste weken hebben de pups en moeder rust nodig. Als fokker heeft u de taak de groei van de pups in de gaten te houden. Dit is heel goed mogelijk m.b.v. een weegschaal. Houd de temperatuur in de werpkist in de gaten en controleer regelmatig de tepels en melkklieren van de teef.

Verstuur tijdig het geboortebericht voor de aanvraag van de stambomen.

De ontwikkeling van de pup gaat in fases. Allereerst kennen wij de geurinprentingsfase. Deze fase is zeer kort en geschiedt in de eerste levensdagen. De pup is blind en leert zo zijn moeder kennen maar ook het contact met de mensen.

Vervolgens kennen wij de vegetatieve periode (tot 3 weken). In deze periode gaan de oogjes open (10e tot 14e dag), maar veel zien doen zij nog niet. De pup is nog doof en reageert door instinctieve prikkels. Contact met de mens en speciaal de verzorger is van belang.

Als laatste de socialiseringsfase (vanaf de 4e week). In deze periode moet de pup leren op eigen benen te staan. Alle opgedane ervaringen worden voorgoed in het geheugen geprent.

Het is dan ook van belang dat een pup in deze fase went aan het milieu waarin het zijn verdere leven doorbrengt. Houd dus de pups niet in een schuurtje achter huis, waar nauwelijks een mens komt, maar laat ze wennen aan een gezinssituatie. Zorg tenminste voor een tochtvrije en droge verblijfplaats voor de pups. Speelgoed is ook van belang.

Na 3 a 4 weken moet er bijgevoerd worden. Begin voorzichtig en voer het langzaam op. Meestal wordt begonnen met (gemalen) vlees of geweekt compleet voer. Uiteraard eten de pups meerdere malen op een dag. Het is handig om op de leeftijd van ca. 7 weken op bijvoorbeeld het volgende schema uit te komen:

's morgens brokjes,
12.00 uur vlees.

16.0 uur brokjes.

20.0 uur diner.

en uiteraard is altijd vers water aanwezig.

Maar u kunt natuurlijk ook met uw dierenarts overleggen of contact opnemen met de inventarisator/nestbezoeker in uw regio (zie clubblad). De pups beginnen ook steeds meer verzorging van de fokker te vragen, naast het voeren ook de verschoning van de verblijfplaats. Met 6 weken dienen de pups geënt te worden en met 7 weken is het verstandig dat de pups verspeend zijn. Laat bij enting de pups door de dierenarts controleren (o.a. het hartje). Voor de enting dienen de pups door de Raad van Beheer gechipt te zijn. Het chipnummer komt in het dierenpaspoort. Nu is het afscheid nabij. Het betekent het einde van een drukke, maar o zo plezierige tijd.

Zorg ervoor dat de pups een kleedje uit het nest meekrijgen. De nestgeur helpt vaak heimwee te bestrijden.

Informeer de nieuwe eigenaren over het voedingsschema en geef tips over de opvoeding.

Sluit een koopovereenkomst af en attendeer de koper op de controle door de eigen dierenarts.

Blijf te allen tijde mede verantwoordelijk voor de pup.

Geef vooral gehoor, als er problemen met de pup ontstaan, garantie tot de deur is uit den boze.

Het bedrag, dat u voor een pup ontvangt is niet alleen om door u gemaakte kosten te vergoeden, maar geeft ook de verplichting tot een stukje nazorg. Zeker voor het eerste levensjaar.

Binnen onze vereniging bent u moreel verplicht om na een jaar de Fokkersdag te bezoeken om achteraf nog eens terug te kijken, hoe alles verlopen is en of aan de gestelde verwachtingen is voldaan.

CONCLUSIE

Het fokken van een nestje is niet iets, wat je zo maar even regelt. Even stilstaan en nadenken over de gevolgen en de verantwoording is essentieel.

Maar boven alles is en blijft het een fantastische gebeurtenis, waaraan je als fokker elke keer weer het nodige plezier aan beleeft.